

Den Sociale Kapitalfond Analyse

Fritidsjob til udsatte unge er en god investering for samfundet

November 2017

Kontakt:

Analysechef Kristian Thor Jakobsen

Tlf.: 3022 6792

Denne analyse kortlægger den samfundsøkonomiske gevinst ved, at unge med ikke-vestlig baggrund har et fritidsjob som 13-16-årige. Analysen bidrager dermed med ny viden om betydningen af fritidsjob for unge med ikke-vestlig baggrund og illustrerer de potentielle gevinster ved, at unge får et fritidsjob. Kortlægningen tager udgangspunkt i unge med ikke-vestlig baggrund født i 1991, og denne gruppe refereres til som "målgruppen".

Analysen er udarbejdet af Den Sociale Kapitalfond for Fritidsakademiet og er finansieret af Den A.P. Møllerske Støttefond.

HOVEDKONKLUSIONER:

- Omkring 55 pct. af unge med ikke-vestlig baggrund født i 1991 havde et fritidsjob i alderen 13-16 år. Her defineres det som "at have haft et fritidsjob", hvis de unge i min. et år, fra de var 13 til 16 år, havde en årlig lønindkomst på mindst 10.000 kr. Andelen var stort set den samme blandt unge med ikke-vestlig baggrund, der kom fra lavindkomstfamilier eller var opvokset i en af de ca. 200 største almene boligområder.
- Unge med ikke-vestlig baggrund, der kom fra ressourcestærke familier, havde en højere sandsynlighed for at have haft et fritidsjob som 13-16-årige. Piger med ikke-vestlig baggrund havde samtidig en lavere sandsynlighed for at have haft et fritidsjob som 13-16-årige sammenlignet med drenge.
- Unge med ikke-vestlig baggrund, som havde fritidsjob som helt unge, havde ca. 30 pct. lavere risiko for kun at have færdiggjort grundskolen som 25-årige, når vi sammenligner med de unge fra målgruppen, som ikke havde fritidsjob. Tilsvarende havde unge med ikke-vestlig baggrund med fritidsjob knap 50 pct. lavere sandsynlighed for at stå uden for arbejdsmarkedet som voksne.
- Sandsynligheden for at den enkelte unge havde modtaget en fængselsdom (betinget eller ubetinget) som 25-årig, var ca. 20 pct. lavere blandt målgruppens unge med fritidsjob sammenlignet med dem uden. Risikoen var samtidig 30 pct. lavere for unge med fritidsjob, hvis der udelukkende ses på unge med ikke-vestlig baggrund opvokset i lavindkomstfamilier.
- Unge med ikke-vestlig baggrund og med et fritidsjob som 13-16-årige bidrog med mellem 65.000 og 80.000 kr. mere til det offentlige frem til og med deres 25. år sammenlignet med dem uden fritidsjob. Gevinstpotentialet for det offentlige ligger derved på 65-80.000 kr. pr. ung med ikke-vestlig baggrund, som får et fritidsjob som helt ung, når vi ser på udviklingen frem til, at de fylder 25 år. Gevinstpotentialet bliver endnu større, hvis eventuelle besparelser i forhold til bl.a. kriminalforsorg og kommunale administrationsomkostninger indregnes, eller hvis det bliver sammenholdt med de langsigtede gevinster af et højere uddannelsesniveau over fx et livsforløb.

BAGGRUND

Personer med ikke-vestlig baggrund har som udgangspunkt sværere end gennemsnitsdanskeren ved at opnå en fast tilknytning til arbejdsmarkedet.¹ Mens unge efterkommere med ikke-vestlig baggrund typisk klarer sig bedre i det danske uddannelsessystem sammenlignet med unge indvandrere, er der stadig ikke tale om, at unge med ikke-vestlig baggrund klarer sig lige så godt som danske unge rent uddannelsesmæssigt.² Der er altså et betydeligt potentiale for at få løftet flere unge med ikke-vestlig baggrund tættere på arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet.

En mulig tilgang til dette kunne være at arbejde målrettet med at give unge med ikke-vestlig baggrund bedre adgang til fritidsjob.

Andelen af alle unge, der havde et fritidsjob i alderen 13-16 år, har for de seneste ungdomsårgange ligget konstant på ca. 40 pct., jf. Figur 1 (se Boks 1 for definition af, hvornår unge har haft et fritidsjob som helt unge). Den tilsvarende andel lå dog på 50-55 pct. for årgangene, der var 13-16 år omkring finanskrisen i 2008. Det højere niveau i disse år skyldtes formentlig højkonjunkturen i årene op til krisen. Siden finanskrisen har andelen af unge med fritidsjob været ca. 5 procentpoint lavere for unge med ikke-vestlig baggrund, når vi sammenligner på tværs af årgange.

Denne analyse ser på det samfundsøkonomiske potentiale ved at personer med ikke-vestlig baggrund får et fritidsjob som 13-16-årige. Dette bliver belyst ved at se på sammenhængen mellem det at have haft et fritidsjob og den senere tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet for unge med ikke-vestlig baggrund. Resten af analysen er struktureret sådan, at den først gennemgår tidligere analyser om unge og fritidsjob, både i en dansk og international kontekst. Dernæst bliver der set på hvilke unge med ikke-vestlig baggrund, der rent faktisk tager et fritidsjob. Til sidst bliver de mulige positive sammenhænge mellem fritidsjob og senere tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet kortlagt.

Fritidsakademiet (FRAK)

er sat i verden med det formål at hjælpe ”unge på kanten” med at få en god start på voksenlivet.

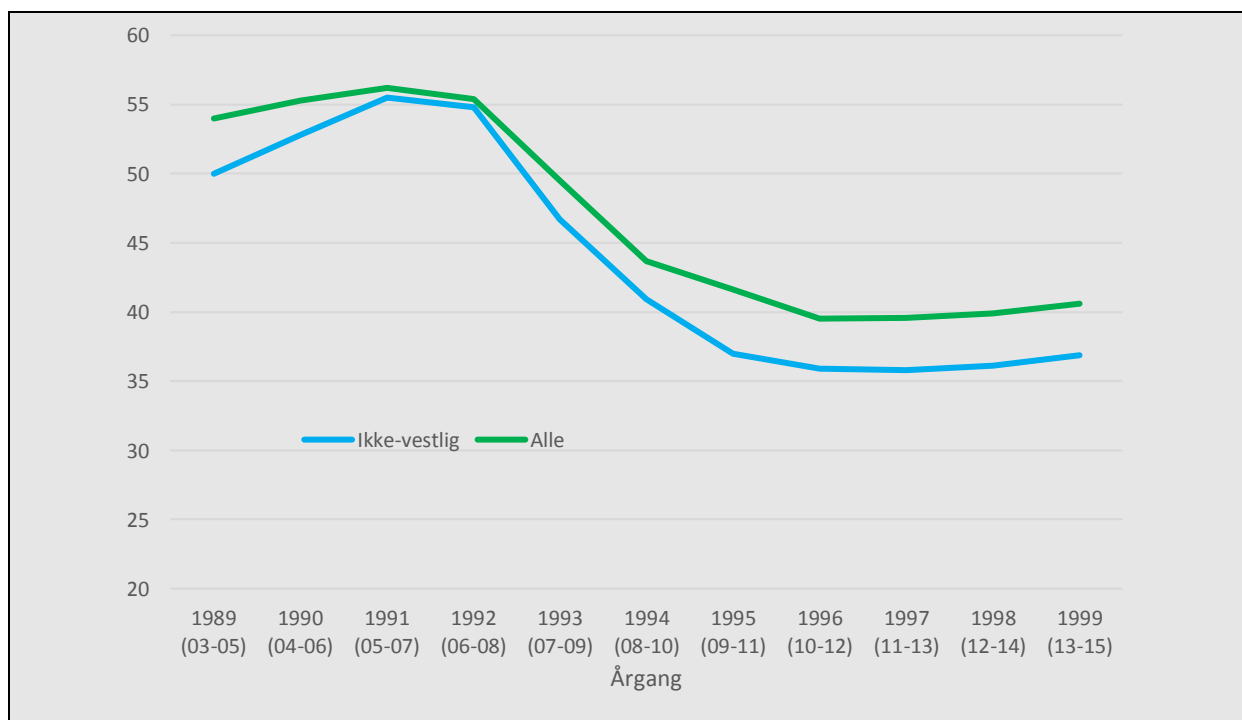
I Fritidsakademiet (FRAK) lærer Musa og andre unge fra udsatte byområder, hvad de ikke har lært endnu. De erfarer arbejdsmarkedets spilleregler ved at løse praktiske opgaver for fx virksomheder, kommuner og festivaler. Musa på 14 år opsummerer det meget godt: ”FRAK gør unge gode til at arbejde”.

FRAK gør unge klar til fritidsjobs og sikrer dem en god start på voksenlivet. Vi brænder for at skabe flere muligheder for byens unge. www.frak.dk

¹ Se fx Danmarks Statistik (2016): Ikke-vestlige indvandrere på arbejdsmarkedet i Danmark, Norge og Sverige: Hvordan klarer Danmark sig? for et kort overblik over de danske udfordringer set i et skandinavisk perspektiv.

² Jf. Jakobsen og Weissert (2014): Unge efterkommere med ikke-vestlig baggrund halter stadig efter danskere i uddannelsessystemet, Kraka.

Figur 1: Andel af ungdomsårgang, der havde et fritidsjob som 13-16-årig. Opdelt efter baggrund (pct.).

Note: Unge defineres som have haft et fritidsjob, hvis de i 13-16 års alderen havde en lønindkomst på minimum 10.000 kr. i mindst et år. Tallene i parentes under årgangsangivelsen indikerer de indkomstår, der danner grundlag for, om de unge fra den pågældende årgang havde et fritidsjob i 13-16 års alderen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Boks 1: Baggrund for opgørelsesmetode for unge med/uden fritidsjob og opdeling af undergrupper.

Analysen ser på, hvordan samtlige unge med ikke-vestlig baggrund født i 1991 har klaret sig på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet til og med deres 25. år. Målgruppen bliver opdelt efter, om de havde et fritidsjob eller ej, da de var 13-16 år. En person defineres i denne analyse som havende et fritidsjob, hvis personen havde en årlig lønindkomst på minimum 10.000 kr. i mindst et år fra 2005 til og med 2007. Der bliver fokuseret på indkomsten i alderen 13-16 år for at sikre, at bl.a. lærlinge- eller elevpladser ikke tæller med som et fritidsjob. Der indgår 5.500 unge i analysen også refereret til som "målgruppen".

Potentialet ved at unge med ikke-vestlig baggrund har et fritidsjob som helt unge (som 13-16-årige) bliver kortlagt for hele målgruppen samt for to undergrupper.

Den ene undergruppe består af unge fra målgruppen, hvis forældre havde en meget lav samlet lønindkomst - under 100.000 kr. - i årene 2002-2004. Unge fra denne undergruppe var dermed fra de allermest ressourcensvage familier. Opgørelsen af ressourceniveauet for forældrene i årene op til, at målgruppen rent faktisk kan tage et fritidsjob, sikrer, at et eventuelt samspil mellem ændringer i beskæftigelsen (via fritidsjob) hos målgruppens unge og forældrenes samlede ressourceniveau ikke påvirker analysens resultater. Undergruppen refereres til som "Lavindkomst".

Den anden undergruppe består af unge fra målgruppen, der boede i et af de ca. 200 største almene boligområder, da de var 13 år. Denne undergruppe dækker unge opvokset i udsatte boligområder deriblandt de særligt udsatte boligområder fra den såkaldte "ghettoliste". Denne undergruppe refereres til som "Større almene boligområder".

Gruppen "Lavindkomst" består af 2.700 unge, mens "Større almene boligområder" består af 2.000 unge. Og med et overlap på 1.000 personer er der ikke tale om to identiske undergrupper af unge. Overlappet betyder, at resultaterne for de to undergrupper formentlig vil pege i samme retning, men givet forskellene mellem de to grupper i forhold til fx forældrenes ressourceniveau forventes resultaterne ikke at blive identiske.

TIDLIGERE STUDIER AF POTENTIALER VED FRITIDSJOB FOR UNGE

Tidligere danske undersøgelser af fritidsjob og senere formåen på arbejdsmarkedet eller i uddannelsessystemet viser, at personer, der havde et fritidsjob som unge, også havde højere beskæftigelse og uddannelsesniveau senere hen i livet.³ Desuden havde 13-17-årige med fritidsjob 10 pct. lavere skolefravær, 5 pct. bedre afgangskarakterer fra grundskolen og 25 pct. lavere sandsynlighed for at have været i kontakt med politiet.⁴

Fælles for de danske undersøgelser er, at de udelukkende kortlægger positive sammenhænge, men ikke direkte årsagssammenhænge. Derfor vides det ikke med sikkerhed, om de positive sammenhænge mellem fritidsjob og fx bedre karakterer i grundskolen egentlig skyldes fritidsjobbet, eller om det er de dygtige elever, der oftest også har et fritidsjob og ville have fået gode karakterer uanset.⁵

En række amerikanske undersøgelser har identificeret kausale effekter af fritidsjob for unge i USA. Det er bl.a. blevet påvist, at et fritidsjob i sommerferien i 2007 for 14-21-årige fra New York reducerede skolefraværet det kommende skoleår og øgede chancerne for at bestå efterfølgende eksamener.⁶ Unge med fritidsjob havde samtidig ikke bedre chancer for at være i gang med en universitetsuddannelse i de efterfølgende år, og deres samlede indtjening var faktisk lavere sammenlignet med unge uden fritidsjob.⁷ Til gengæld reducerede fritidsjob også sandsynligheden for, at de unge modtog en fængselsdom med 10 pct. og risikoen for dødsfald blandt de unge med knap 20 pct.

Sammenhængen mellem fritidsjob og fald i kriminalitet bliver bekræftet af lignende studier fra Chicago, hvor sandsynligheden for efterfølgende at modtage en dom for vold faldt, hvis unge havde et fritidsjob henover sommeren.⁸ Faldet i kriminalitet skete uden at unge med fritidsjob i højere grad var i beskæftigelse eller uddannelse efterfølgende.⁹

Svenske erfaringer viser, at fritidsjob henover sommeren havde en positiv betydning for pigers beskæftigelse i gymnasieperioden, og at dette medførte en øget lønindkomst senere hen i livet.¹⁰

Samlet set viser de udenlandske erfaringer, at der er positive afledte konsekvenser af at have et fritidsjob som ung. De positive sammenhænge af fritidsjob for unges beskæftigelse og

³ Jf. Rambøll (2009): Fra fritid til job og Foreningen Nydanser (2013): Fritidsjob for fremtiden.

⁴ Jf. TrygFonden (2016): Unge med fritidsjob klarer sig bedre i skolen.

⁵ TrygFondens Børneforskningscenter er i gang med et forskningsprojekt, der skal komme nærmere på de egentlige årsagssammenhænge: <http://childresearch.au.dk/fritidsjob-til-unge/>

⁶ Jf. Leos-Urbel (2014): What Is a Summer Job Worth? The Impact of Summer Youth Employment on Academic Outcomes. Journal of Policy Analysis and Management.

⁷ Jf. Gelber, Isen og Kessler (2016): The Effects of Youth Employment: Evidence from New York City Lotteries. The Quarterly Journal of Economics.

⁸ Jf. Heller (2014): Summer jobs reduce violence among disadvantaged youth, Science, og Davis og Heller (2017): Rethinking the Benefits of Youth Employment Programs: The Heterogeneous Effects of Summer Jobs, NBER.

⁹ Tilknytning af arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet forbedres dog for unge, der allerede før fritidsjobbet var mere engageret i skolen, jf. Davis og Heller (2017): Rethinking the Benefits of Youth Employment Programs: The Heterogeneous Effects of Summer Jobs, NBER.

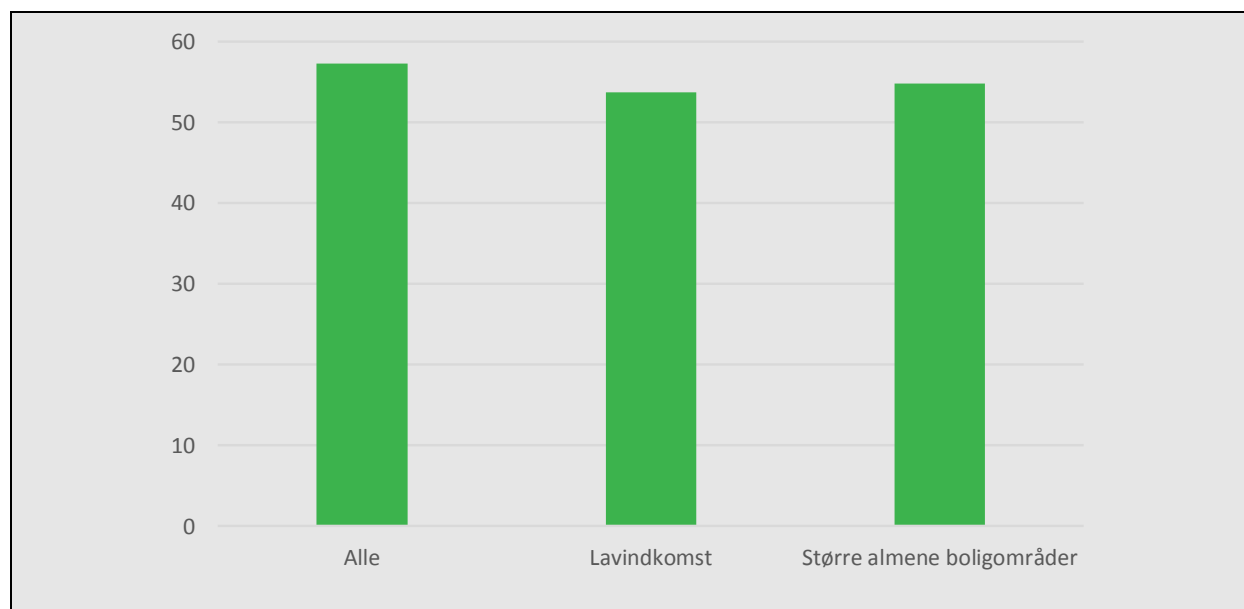
¹⁰ Jf. Alam, Carling og Nääs (2015): The Program and Treatment Effect of Summer Jobs on Girls' Post-Schooling Incomes, Evaluation Review.

uddannelsesniveaue, som er fundet i danske undersøgelser, bliver dog ikke entydigt fundet i de amerikanske studier. Her peger erfaringerne på, at det kun var relativt ressourcestærke unge, der havde gavnlig effekt af fritidsjob målt på senere beskæftigelse og uddannelse. Dette kan skyldes de store forskelle mellem det danske og amerikanske arbejdsmarked såvel som uddannelsessystem. Samtidig ser de amerikanske studier udelukkende på effekter af at have jobs henover en sommerperiode og ikke over en længere periode, som de danske studier gør. De svenske erfaringer peger da også på, at fritidsjob til unge i en skandinavisk kontekst kan være med til øge beskæftigelsen for de unge senere hen.

HVEM HAVDE ET FRITIDSJOB?

57 pct. af unge med ikke-vestlig baggrund fra årgang 1991, kaldet "målgruppen", havde et fritidsjob i alderen 13-16 år, jf. Figur 2. Andelen var stort set identisk for unge fra undergrupperne "Lavindkomst" og "Større almene boligområder".

Figur 2: Andel af unge med ikke-vestlig baggrund (født i 1991) med et fritidsjob som 13-16-årige. Opdelt efter baggrundskarakteristika (pct.).

Note: Unge defineres som at have haft et fritidsjob, hvis de i 13-16 års-alderen havde en lønindkomst på minimum 10.000 kr. i mindst et år.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

I udgangspunktet kom unge fra målgruppen med fritidsjob fra mere ressourcestærke familier sammenlignet med unge fra målgruppen uden fritidsjob, jf. Tabel 1. Forældre til unge fra målgruppen med fritidsjob havde for det første en bedre tilknytning til arbejdsmarkedet, da de havde en højere gennemsnitlig indtjening i de år, hvor de unge var mellem 10 og 16 år.¹¹

Da de unge fra målgruppen, som havde et fritidsjob, var mellem 10 og 13 år, dvs. i årene 2002-2004, havde deres forældre således en gennemsnitlig indtjening på 183.000 kr. I samme periode var indtjeningen for forældre til målgruppens unge uden fritidsjob på 149.000 kr. i snit. Den højere indtjening indikerer en bedre tilknytning til arbejdsmarkedet for forældre til målgruppens unge med

¹¹ Forældrenes gennemsnitlige indtjening er beregnet ud fra al indkomst, der er blevet betalt arbejdsmarkedsbidrag af. Forældrenes indkomstniveauet for 2002-2004 dækker således perioden, mens de unge fra målgruppen var 10-13 år, mens 2005-2007 dækker årene, hvor de unge var mellem 13 og 16 år.

fritidsjob, da indkomsten er opgjort uden offentlige overførsler, men kun ser på indkomst ved beskæftigelse.

Det generelt lavere ressourceniveau blandt forældre til målgruppens unge, der ikke havde et fritidsjob, kan også ses ved, at relativt flere unge fra gruppen uden fritidsjob havde forældre, der begge var ufaglærte.

46 pct. af målgruppens unge med fritidsjob var samtidig piger, mens pigerne udgjorde 49 pct. af de unge uden fritidsjob. Piger med ikke-vestlig baggrund født i 1991 havde derved en lavere sandsynlighed for at have et fritidsjob som helt unge sammenlignet med drengene. Denne forskel mellem drenge og piger var også gældende for de to undergrupper.

Tabel 1: Andel af unge med ikke-vestlig baggrund (født i 1991) med givne baggrundskarakteristika, opdelt efter om de unge havde fritidsjob eller ej som 13-16-årige.

Andel (pct.)	Alle		Lavindkomst		Større alment boligområde	
	Ej fritidsjob	Fritidsjob	Ej fritidsjob	Fritidsjob	Ej fritidsjob	Fritidsjob
Indvandrere	42	42	46	54	30	31
Fra Afrika	13	9	17	10	14	10
Fra Mellemøsten	64	58	66	66	74	68
Piger	49	46	50	43	49	46
Heraf piger med indvandrerstatus	42	40	54	52	29	28
Med ufaglærte forældre (status ultimo 2004)	43	40	47	45	54	54
Forældres gennemsnitlige indkomst:						
2002-2004	kr. 149.000	kr. 183.000	kr. 16.000	kr. 16.000	kr. 127.000	kr. 162.000
2005-2007	kr. 206.000	kr. 250.000	kr. 64.000	kr. 75.000	kr. 168.000	kr. 218.000

Note: Inkluderer kun unge med ikke-vestlig baggrund fra årgang 1991. Unge defineres som at have haft et fritidsjob, hvis de i 13-16-årsalderen havde en lønindkomst på minimum 10.000 kr. i mindst et år.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

54 pct. af de unge med ikke-vestlig baggrund, der havde et fritidsjob, og som tilhørte "Lavindkomst"-gruppen, var indvandrere, mens det samme kun var gældende for 46 pct. af målgruppens unge uden fritidsjob.¹² Unge indvandrere fra "Lavindkomst"-gruppen havde derved en højere sandsynlighed for at have haft et fritidsjob som helt unge sammenlignet med unge efterkommere.¹³ Den generelt svage arbejdsmarkedstilknytning for forældrene til unge fra "Lavindkomst"-gruppen kan desuden ses ved, at forældrene kun havde haft en samlet lønindkomst på 16.000 kr. i snit i perioden 2002-2004 og derved havde overførselsindkomster som den primære indtægtskilde i disse år.

Forskellene mellem dem, der havde et fritidsjob, og dem uden, var stort set de samme, når der bliver set på unge fra "Større almene boligområder". Dvs. at unge med fritidsjob bl.a. typisk kom fra mere ressourcerstærke familier, og at drenge i højere grad end piger havde et fritidsjob.

Forældrenes ressourceniveau, målt ved forældrenes lønindkomst fra beskæftigelse, hang altså positivt sammen med sandsynligheden for, at en ung fra målgruppen havde et fritidsjob som helt ung, når der tages højde for forskellene i de øvrige baggrundsvariable, jf. Tabel 2. Piger havde også stadig en lavere sandsynlighed for at have haft et fritidsjob som helt unge. Derudover betød de unges oprindelsesland,

¹² Unge med indvandrerstatus er defineret ved personer, der er født uden for Danmark, mens unge med efterkommerstatus er defineret ved at være født i Danmark, mens forældrene er født uden for landet.

¹³ Det var nærmere bestemt drenge med efterkommerbaggrund, der i mindre grad havde et fritidsjob i forhold til drenge med indvandrerbaggrund. For pigernes vedkommende var der ikke denne forskel.

om forældrene boede sammen eller ej, og hvilket sted i landet de unge boede som 13-årige, også noget i forhold til, om unge med ikke-vestlig baggrund havde et fritidsjob eller ej. Til gengæld havde det ikke en betydning i sig selv, om de unge var efterkommere eller indvandrere i forhold til, hvorvidt de havde et fritidsjob eller ej, når der ses på alle unge fra målgruppen.¹⁴

Tabel 2: Sammenhæng mellem baggrundsvariable og sandsynligheden for at have haft et fritidsjob som 13-16-årige for unge med ikke-vestlig baggrund (født i 1991).

	Signifikant sammenhæng?
Pige	Ja (-)
Efterkommer	Nej
Forældres indkomstniveau (2002-2004)	Ja (+)
Forældres uddannelsesniveau (2004)	Nej
Forældre bor sammen	Ja (+)
Oprindelsesland	Ja (+/-)
Antal år i Danmark (frem til 2005)	Nej
Boede i større alment boligområde (2004)	Nej
Bopæl, geografisk placering (2004)	Ja (+/-)

Note: Unge defineres som have haft et fritidsjob, hvis de i 13-16 års-alderen havde en lønindkomst på minimum 10.000 kr. i mindst et år. (+) indikerer en positiv sammenhæng, (-) indikerer negativ sammenhæng og (+/-) indikerer en signifikant sammenhæng, der kan pege i begge retninger, alt efter fx de unges specifikke oprindelsesland. De empiriske sammenhænge er estimeret ved en logistisk regression, hvor den forklarende variabel ser på, om unge havde et fritidsjob eller ej.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

PERSONER MED FRITIDSJOB SOM HELT UNGE HAR EN BEDRE TILKNYTNING TIL ARBEJDSMARKEDET SOM VOKSNE

Når det samfundsøkonomiske potentiale, ved at unge med ikke-vestlig baggrund har et fritidsjob, bliver kortlagt, er det vigtigt at tage højde for, at der var forskel på målgruppens unge, alt efter om de havde et fritidsjob eller ej som helt unge. Hvis der fx ikke bliver taget højde for, at unge fra målgruppen med fritidsjob kom fra mere ressourcestærke hjem, vil gevinstpotentialet ved at have et fritidsjob formentlig blive overvurderet, da unge fra ressourcestærke familier klarer sig bedre som voksne generelt set.

I kortlægningen er der derfor korrigeret for forskelle i baggrundsvariablene gennemgået i det forrige afsnit. Der er derved taget højde for forskelle i bl.a. oprindelsesland, køn og forældres socioøkonomiske baggrund.¹⁵

Det skal understreges, at de positive sammenhænge, der bliver kortlagt i denne analyse, ikke er egentlige årsagssammenhænge mellem det at have haft et fritidsjob og den senere tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet for unge med ikke-vestlig baggrund. Forskelle i faktorer, det

¹⁴ Dog havde efterkommere stadig en lavere sandsynlighed for at have haft et fritidsjob, hvis der kun ses på unge fra "Lavindkomst"-gruppen.

¹⁵ Se bilag for resultaterne af regressionerne, der ligger til grund for figurene i dette afsnit.

ikke er muligt at tage højde for i analysen som fx intellektuel og personlig formåen, kan således bidrage til, at den egentlige effekt af at have haft et fritidsjob er større eller mindre.¹⁶

Gevinstpotentialet ved at unge med ikke-vestlig baggrund har et fritidsjob bliver i denne analyse kortlagt ved at se på sammenhængene mellem, om unge fra målgruppen havde et fritidsjob eller ej og de unges uddannelsesniveau eller arbejdsmarkedstilknytning som 25-årige.

Færre unge med ikke-vestlig baggrund og et fritidsjob som helt unge var stadig ufaglærte som 25-årige sammenlignet med unge med tilsvarende baggrund, men uden fritidsjob, jf. Figur 3. 29 pct. af målgruppens unge med fritidsjob havde kun grundskolen som uddannelse som 25-årige, mens det samme gjorde sig gældende for 42 pct. af de unge fra målgruppen uden fritidsjob. Målgruppens unge med fritidsjob havde derved ca. 30 pct. lavere risiko for at være ufaglærte som 25-årige sammenlignet med unge uden fritidsjob. Denne lavere risiko gjorde sig også gældende for de to undergrupper.

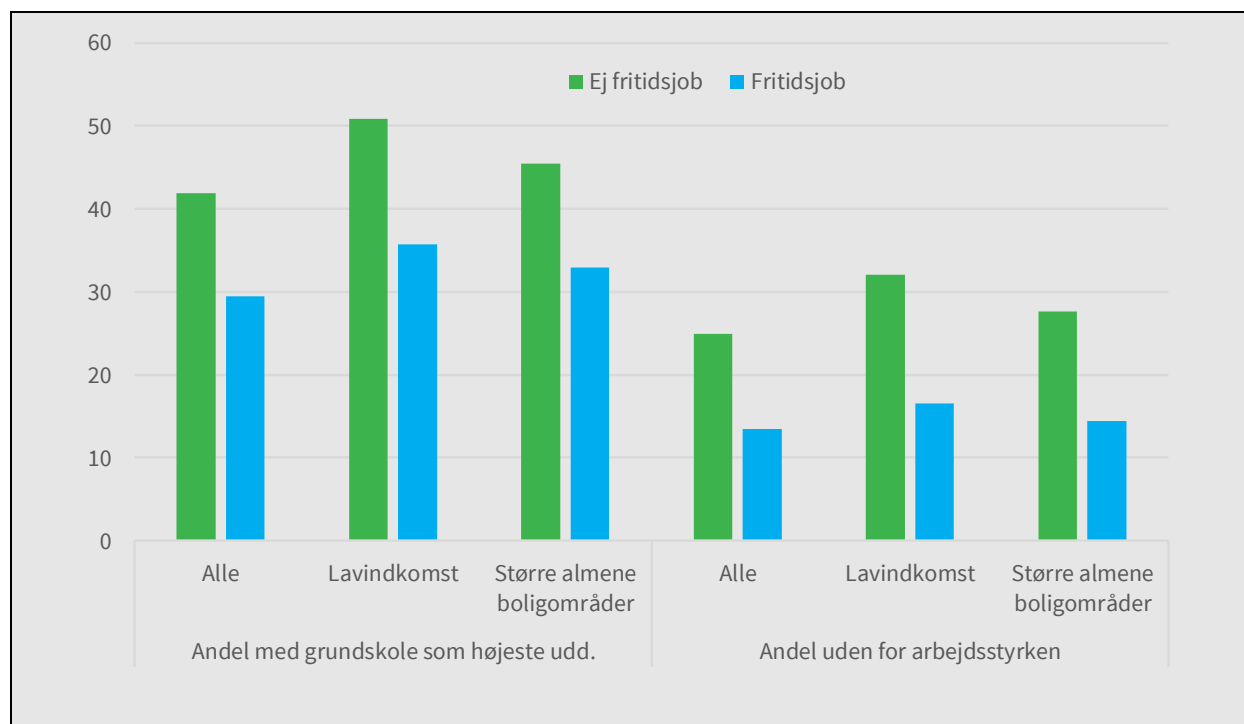
Unge med ikke-vestlig baggrund og med et fritidsjob som helt unge havde som udgangspunkt også en stærkere tilknytning til arbejdsmarkedet som 25-årige. Kun 13 pct. af målgruppens unge med fritidsjob stod helt uden for arbejdsstyrken som 25-årige.¹⁷ Til sammenligning stod 25 pct. af målgruppen uden fritidsjob uden for arbejdsstyrken. Risikoen for som 25-årig at have en relativt svag tilknytning til arbejdsmarkedet var dermed så godt som halveret for unge med ikke-vestlig baggrund, hvis de havde haft et fritidsjob som helt unge. Unge med ikke-vestlig baggrund fra de to undergrupper havde tilsvarende en lavere risiko for at stå uden for arbejdsstyrken, hvis de havde haft et fritidsjob som 13-16-årige.

Målgruppens unge med fritidsjob havde en højere sandsynlighed – knap 40 pct. - for at være i beskæftigelse som 25-årige.

¹⁶ Det har fx ikke været muligt at inkludere resultater fra de nationale tests i grundskolen, da disse først blev fuldt implementeret i 2010.

¹⁷ Personer uden for arbejdsstyrken er her defineret ved bl.a. ikke-jobparate kontanthjælpsmodtagere og personer på bl.a. revalidering, ressourceforløb, førtidspension og ledighedsydelse. Personer under uddannelse indgår i opgørelsen af personer uden for arbejdsstyrken.

Figur 3: Uddannelsesniveaue og arbejdsmarkedstilknytning som 25-årige for unge med ikke-vestlig baggrund (født i 1991), opdelt efter om de unge havde fritidsjob eller ej som 13-16-årige, 2015 (pct.).

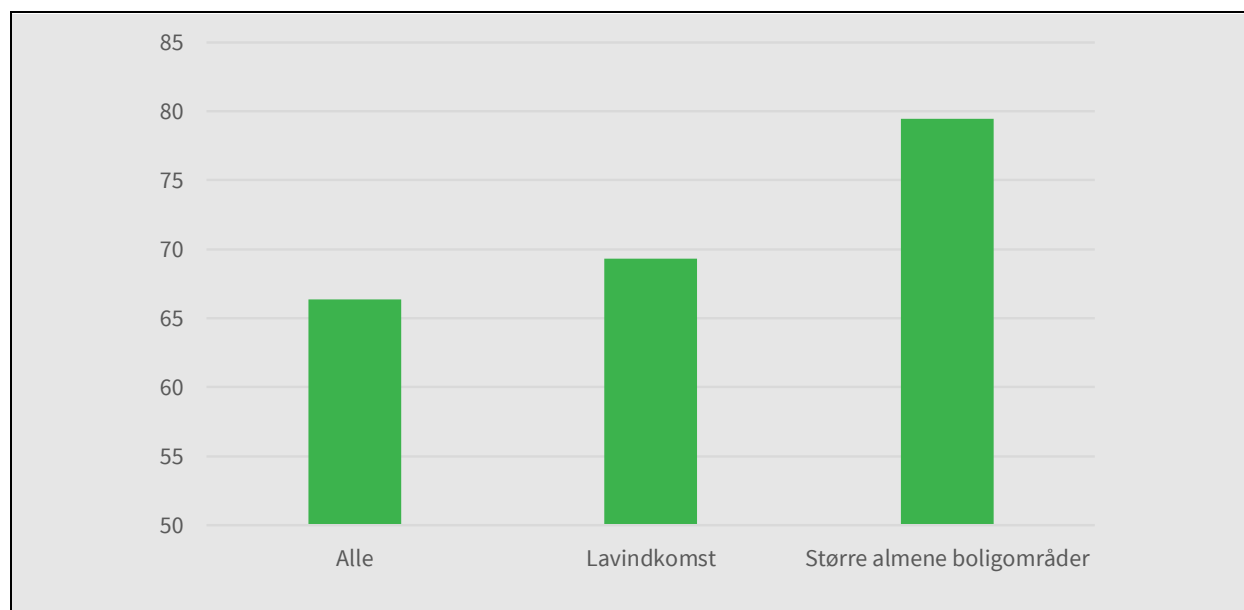
Note: Unge defineres som at have haft et fritidsjob, hvis de i 13-16 års-alderen havde en lønindkomst på minimum 10.000 kr. i mindst et år. Der er korrigeret for forskelle i baggrundsvARIABLE (se bilag).

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Da unge med ikke-vestlig baggrund født i 1991 bl.a. havde en bedre tilknytning til arbejdsmarkedet som voksne, hvis de havde et fritidsjob som helt unge, betalte de også mere i skat og modtog færre offentlige ydelser til og med deres 25. år, jf. Figur 4 (se Boks 2 for beregningsgrundlag for det offentlige nettobidrag). Unge fra målgruppen og med fritidsjob bidrog derved med godt 65.000 kr. mere i snit til det offentlige end unge fra målgruppen uden fritidsjob frem til og med, at de unge fyldte 25 år.

For de to undergrupper var forskellene i bidraget til det offentlige endnu højere. I undergruppen "Lavindkomst" var bidraget knap 70.000 kr. højere for målgruppens unge med fritidsjob, mens forskellen var knap 80.000 kr. større for unge fra "Større almene boligområder"-gruppen.

Figur 4: Forskel i samlet offentligt nettobidrag for unge med ikke-vestlig baggrund (født i 1991) til og med deres 25. år, opgjort til fordel for unge med fritidsjob som 13-16-årige, 2010-2015 (1.000 kr.).

Note: Unge defineres som at have haft et fritidsjob, hvis de i 13-16 års alderen havde en lønindkomst på minimum 10.000 kr. i mindst et år. Opgjort i 2017-priser. Der er korrigeret for forskelle i baggrundsvariable (se bilag).
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Det umiddelbare offentlige gevinstpotentiale ved at unge med ikke-vestlig baggrund får fritidsjob ligger derfor på omkring 65-80.0000 kr. per ung. Men gevinstpotentialet for det offentlige ved et generelt højere uddannelsesniveau og en tættere arbejdsmarkedstilknytning blandt unge stopper ikke ved 25-års-alderen og må derfor formodes at være endnu større.

Skøn fra Finansministeriet tilsiger, at den gennemsnitlige timeløn for 21-25-årige stiger med ca. 25 pct., hvis unge går fra at være ufaglærte til at have en erhvervsuddannelse.¹⁸ Finansministeriet anvender desuden en regneregulering, der tilsiger, at erhvervsdeltagelsen stiger med 25 pct., hvis en person går fra at være ufaglært til at have en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse.

Der er dermed et gevinstpotentiale ved et højere uddannelsesniveau både i kraft af, at beskæftigelsesgraden stiger med uddannelsesniveaue, men også ved at højere uddannede personer tjener mere, end de ville have gjort som ufaglærte, når de er i beskæftigelse. Alt i alt tilsiger Finansministeriets skøn, at hvis fritidsjob til unge med ikke-vestlig baggrund kan få flere fra målgruppen til at tage en erhvervskompetencegivende uddannelse, vil dette være forbundet med både kort- og langsigtede gevinster for samfundet.

Mere konkret skønnes det, at den samlede samfundsøkonomiske gevinst ved at en person får en erhvervsuddannelse frem for at være ufaglært ligger på ca. 4 mio. kr. henover et livsforløb. Her tilfalder en stor del af gevinsten det offentlige i form af bl.a. højere skattebetalinger.¹⁹ Gevinsten skyldes, som før nævnt, at beskæftigelsen og det generelle lønniveau stiger i takt med uddannelsesniveaue. Den samlede samfundsøkonomiske gevinst topper med 14,5 mio. kr. for hver person, der løftes fra ufaglært til at have en lang videregående uddannelse.

¹⁸ Jf. Finansministeriet (2014): Finanspolitiske Redegørelse 2014.

¹⁹ Jf. Pihl og Jensen (2015): Se hvor meget din uddannelse er værd for dig og samfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

Boks 2: Beregning af offentligt nettobidrag.

Nettobidraget er beregnet på følgende vis:

$$NB_{it} = w_{it} * t_w - (1 - t_y) * y_{it}$$

Nettobidraget, NB_{it} , er således en funktion af de indkomstafhængige skattebetalinger, $w_{it} * t_w$, minus nettoudgifter til eventuelle overførsler, y_{it} . Der er i beregningerne ikke medtaget ændrede indtægter i form af afgifter mv., altså såkaldt tilbageløb, når den disponible indkomst og dermed forbrugsmulighederne påvirkes.

I skatteberegningerne anvendes en gennemsnitlig kommunalskat på 24,9 pct. Hertil lægges 2 pct. i sundhedsbidrag samt 0,7 pct. i kirkeskat. Desuden inkluderes et arbejdsmarkedsbidrag på 8 pct. For at tage højde for ændringer i skattesystemet er beregningerne foretaget på baggrund af skattesatserne fra 2017 uafhængigt af indkomståret. Således bliver beregningen ikke påvirket af ændringer i skattesystemet henover perioden i forhold til fx beskæftigelsesfradrag og ændringer i bundskatten.

Beregningerne af det offentlige nettobidrag tager ikke højde for forskelle i det offentlige serviceforbrug i form af træk på uddannelsesinstitutionerne, sundhedssektoren og kriminalforsorgen mv.

Amerikanske erfaringer med hvordan fritidsjob kan ændre unges liv, har vist, at udsatte unge har en mindsket risiko for at begå kriminalitet som voksne, hvis de havde et fritidsjob som unge. Gevinsterne ved en reduceret sandsynlighed for at begå grov kriminalitet øger det samlede gevinstpotentiale ved, at udsatte unge har et fritidsjob.

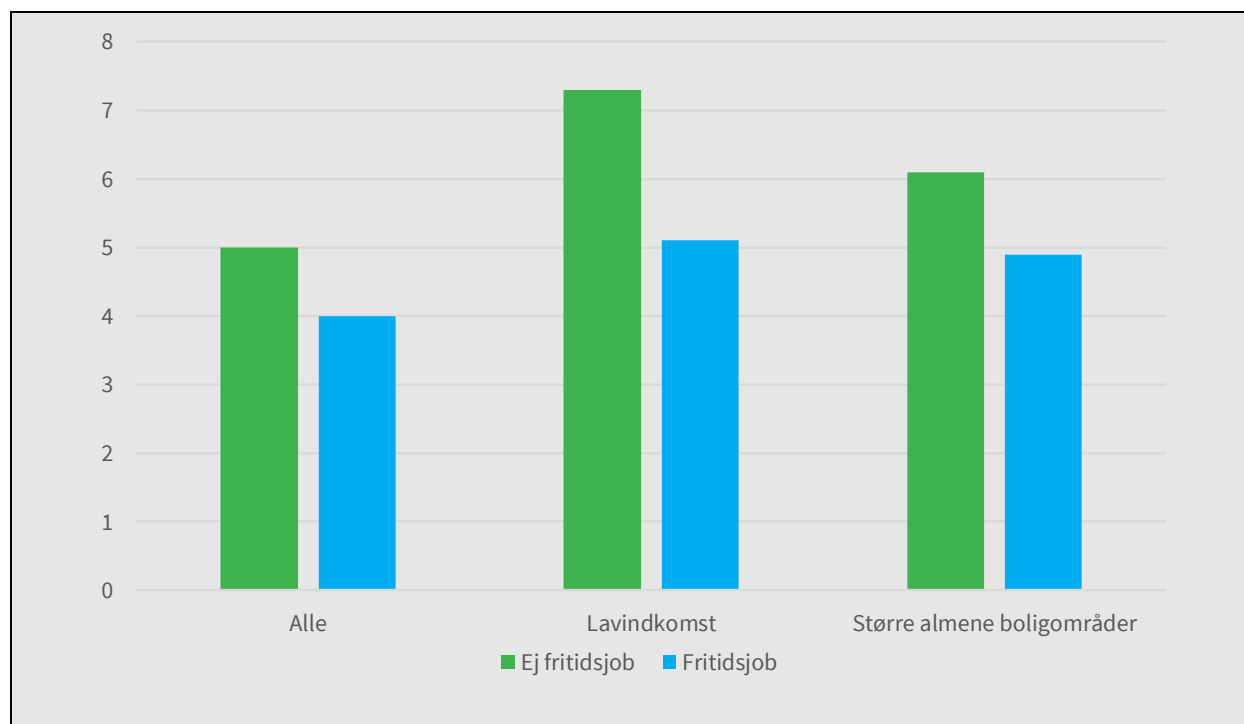
Unge med ikke-vestlig baggrund havde ca. 20 pct. lavere sandsynlighed for at have modtaget en betinget eller ubetinget fængselsdom, inden de fyldte 25 år, hvis de havde haft et fritidsjob som helt unge, jf. Figur 5. Fire pct. af målgruppens unge med fritidsjob havde som 25-årige modtaget en fængselsdom, mens det samme var gældende for godt 5 pct. af målgruppens unge uden fritidsjob.

For unge fra "Lavindkomst"-gruppen var sandsynligheden for at have modtaget en fængselsdom ca. 30 pct. for unge fra målgruppen med fritidsjob, mens den tilsvarende reduktion i risikoen lå på ca. 20 pct. for unge fra "Større almene boligområder". Sammenhængen mellem fritidsjob og den lavere risiko for efterfølgende at begå grov kriminalitet bekræfter altså de amerikanske erfaringer.

Størrelsesordenen af gevinstpotentialet ved lavere kriminalitet kan afdækkes ved at se på omkostningerne til politi, anklagemyndighed, domstol mv. Rambøll har tidligere opgjort, at der er en direkte offentlig udgift på ca. 35.000 kr. pr. dom relateret til vold og narko. Samtidig har Rambøll også

beregnet, at en dom for personfarlig kriminalitet har en samlet samfundsøkonomisk pris på knap 2 mio. kr. per dømte henover et livsforløb uden at medregne omkostninger for eventuelle ofre mv.²⁰

Figur 5: Andel, der har modtaget en fængselsdom senest som 25-årig, for unge med ikke-vestlig baggrund (født i 1991), opdelt efter om de unge havde fritidsjob eller ej som 13-16-årige (pct.).

Note: Unge defineres som at have haft et fritidsjob, hvis de i 13-16 års alderen havde en lønindkomst på minimum 10.000 kr. i mindst et år.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Den Sociale Kapitalfond...

...er Danmarks første investeringsfond for sociale virksomheder. Vi investerer kapital og kompetencer i lovende virksomheder, som løser sociale problemer ved at drive forretning og skaber nye muligheder for udsatte mennesker på det danske arbejdsmarked. Vi har analyseret over 800 virksomheder, investeret direkte i otte og samarbejdet intensivt med over 70 i vores acceleratorprogrammer.

Via vores arbejde udvikler og tester vi ny viden og værktøjer, som kan bidrage til, at flere virksomheder og investorer kan forene social og forretningsmæssig succes.

Den Sociale Kapitalfond er etableret af TrygFonden på initiativ af Lars Jannick Johansen.

Se mere på www.socialkapitalfond.dk

²⁰ Jf. Rambøll (2013): Samfundsøkonomisk analyse af kriminalpræventive indsatser. Den samlede omkostning over et livsforløb medtager det lavere nettobidrag til det offentlige ved at tidligere kriminelle som udgangspunkt har sværere ved at finde beskæftigelse.

BILAG

Tabel 3: Estimationsresultater for sammenhæng mellem offentligt nettobidrag og baggrundskarakteristika for unge med ikke-vestlig baggrund (født i 1991).

	Alle	Lavindkomst	Større almene boligområder
Fritidsjob	66,37*** (4,87)	69,33*** (7,73)	79,43*** (9,53)
Pige (referencegruppe: drenge)	-33,73*** (6,83)	-29,67** (10,33)	-50,46** (17,04)
Efterkommer (ref. grp.: indvandrere)	21,5* (9,14)	35,24** (10,97)	15,04 (14,63)
Oprindelse (opgjort ift. personer med afrikansk baggrund)			
Syd- og Mellemamerika	16,19 (24,91)	-34,81 (53,07)	-29,69 (70,1)
Mellemøsten	10,3 (7,12)	2,73 (11,83)	6,91 (15,32)
Asien og Stillehavet	15,94 (9,31)	28,78 (17,97)	44,76* (22,78)
Lande fra det tidl. USSR	36,85** (11,93)	32,76* (15,13)	57,88** (20,45)
Statsløse	-62,65 (88,52)	-66,97 (74,59)	-182,42 (119,97)
Forældres uddannelsesniveau (opgjort ift. personer med to ufaglærte forældre)			
Mindst en forælder har erhvervsfaglig	-0,13 (5,6)	14,74 (9,61)	-3,56 (11,3)
Mindst en forælder har videregående uddannelse	-7,47 (6,31)	5,78 (9,05)	2,23 (11,45)
Forældres indkomst (2002-2004)	0,11*** (0,03)	0,23 (0,13)	0,13 (0,08)
Bor hos begge forældre	3,84 (5,63)	5,05 (8,54)	20,04 (11,08)
Konstant	-119,69*** (9,39)	-133,78*** (15,59)	-124,67*** (21,11)
Observationer	5375	2643	1971
Pseudo R-squared	0,08	0,32	0,04

Note: *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1. Bopælsamt, interaktionsled og forældreindkomst kvadreret indgår også i estimationen, men er udeladt fra tabellen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Tabel 4: Estimationsresultater af sandsynligheden for at have grundskole som højest fuldførte uddannelse som 25-årig for unge med ikke-vestlig baggrund (født i 1991).

	Alle	Lavindkomst	Større almene boligområder
Fritidsjob	-0,54*** (0,06)	-0,62*** (0,08)	-0,53*** (0,1)
Pige (referencegruppe: drenge)	-0,7*** (0,09)	-0,77*** (0,11)	-0,68*** (0,18)
Efterkommer (ref. grp.: indvandrere)	-0,07 (0,09)	-0,1 (0,12)	-0,07 (0,15)
Oprindelse (opgjort ift. personer med afrikansk baggrund)			
Syd- og Mellemamerika	-0,65 (0,36)	-0,44 (0,54)	-1,05 (0,87)
Mellemøsten	-0,03 (0,1)	-0,07 (0,12)	0,09 (0,16)
Asien og Stillehavet	-0,45*** (0,13)	-0,69*** (0,2)	-0,26 (0,24)
Lande fra det tidl. USSR	-0,16 (0,12)	-0,04 (0,16)	0,03 (0,21)
Statsløse	-0,52 (0,87)	-0,64 (0,85)	-0,38 (1,29)
Forældres uddannelsesniveau (opgjort ift. personer med to ufaglærte forældre)			
Mindst en forælder har erhvervsfaglig uddannelse	-0,24*** (0,07)	-0,12 (0,1)	-0,3** (0,12)
Mindst en forælder har videregående uddannelse	-0,34*** (0,07)	-0,23* (0,1)	-0,34** (0,12)
Forældres indkomst (2002-2004)	-0,00*** (0,00)	-0,00 (0,01)	-0,00*** (0,00)
Bor hos begge forældre	-0,34*** (0,07)	-0,25** (0,09)	-0,32** (0,11)
Konstant	0,94*** (0,13)	0,94*** (0,16)	0,94*** (0,21)
Observationer	5461	2707	2006
Pseudo R-squared	0,07	0,05	0,06

Note: *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1. Bopælsamt, interaktionsled, forældreindkomst kvadreret indgår også i estimationen, men er udeladt fra tabellen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Tabel 5: Estimationsresultater for sammenhæng mellem sandsynligheden for at være uden for arbejdsstyrken og baggrundskarakteristika for unge med ikke-vestlig baggrund (født i 1991).

	Alle	Lavindkomst	Større almene boligområder
Fritidsjob	-0,22* (0,11)	-0,39** (0,14)	-0,24 (0,17)
Pige (referencegruppe: drenge)	-2,38*** (0,25)	-2,22*** (0,28)	-2,52*** (0,53)
Efterkommer (ref. grp.: indvandrere)	-0,04 (0,13)	0,1 (0,16)	0,12 (0,21)
Oprindelse (opgjort ift. personer med afrikansk baggrund)			
Syd- og Mellemamerika	-0,65 (0,63)	0,58 (0,67)	
Mellemøsten	-0,26 (0,16)	-0,18 (0,2)	-0,17 (0,25)
Asien og Stillehavet	-1,33*** (0,29)	-1,26** (0,43)	-1,04* (0,52)
Lande fra det tidl. USSR	-0,35 (0,2)	-0,28 (0,26)	-0,07 (0,36)
Statsløse	0,59 (1,14)	0,54 (1,12)	
Forældres uddannelsesniveau (opgjort ift. personer med to ufaglærte forældre)			
Mindst en forælder har erhvervsfaglig uddannelse	-0,19 (0,13)	-0,16 (0,17)	-0,33 (0,2)
Mindst en forælder har videregående uddannelse	-0,19 (0,13)	-0,23 (0,16)	-0,42* (0,21)
Forældres indkomst (2002-2004)	-0,00*** (0,00)	0,01 (0,01)	-0,00*** (0,00)
Bor hos begge forældre	-0,38*** (0,12)	-0,29* (0,14)	-0,47** (0,18)
Konstant	-0,6** (0,2)	-0,54* (0,25)	-0,67 (0,35)
Observationer	5461	2707	1977
Pseudo R-squared	0,14	0,14	0,13

Note: *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1. Bopælsamt, interaktionsled, forældreindkomst kvadreret indgår også i estimationen, men er udeladt fra tabellen. Personer uden for arbejdsstyrken er her defineret ved bl.a. ikke-jobparate kontanthjælpsmodtager og personer på bl.a. revalidering, ressourceforløb, førtidspension og ledighedsydelse. Personer under uddannelse indgår i opgørelsen af personer uden for arbejdsstyrken.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Tabel 6: Estimationsresultater for sammenhæng mellem at have modtaget en ubetinget eller betinget fængselsdom senest som 25-årig og baggrundskarakteristika for unge med ikke-vestlig baggrund (født i 1991).

	Alle	Lavindkomst	Større almene boligområder
Fritidsjob	-0,22* (0,11)	-0,39** (0,14)	-0,24 (0,17)
Pige (referencegruppe: drenge)	-2,38*** (0,25)	-2,22*** (0,28)	-2,52*** (0,53)
Efterkommer (ref. grp.: indvandrere)	-0,04 (0,13)	0,1 (0,16)	0,12 (0,21)
Oprindelse (opgjort ift. personer med afrikansk baggrund)			
Syd- og Mellemamerika	-0,65 (0,63)	0,58 (0,67)	
Mellemøsten	-0,26 (0,16)	-0,18 (0,2)	-0,17 (0,25)
Asien og Stillehavet	-1,33*** (0,29)	-1,26** (0,43)	-1,04* (0,52)
Lande fra det tidl. USSR	-0,35 (0,2)	-0,28 (0,26)	-0,07 (0,36)
Statsløse	0,59 (1,14)	0,54 (1,12)	0
Forældres uddannelsesniveau (opgjort ift. personer med to ufaglærte forældre)			
Mindst en forælder har erhvervsfaglig uddannelse	-0,19 (0,13)	-0,16 (0,17)	-0,33 (0,2)
Mindst en forælder har videregående uddannelse	-0,19 (0,13)	-0,23 (0,16)	-0,42* (0,21)
Forældres indkomst (2002-2004)	-0** (0)	0,01 (0,01)	-0 (0)
Bor hos begge forældre	-0,38*** (0,12)	-0,29* (0,14)	-0,47** (0,18)
Konstant	-0,6** (0,2)	-0,54* (0,25)	-0,67 (0,35)
Observationer	5461	2707	1977
Pseudo R-squared	0,14	0,14	0,13

Note: *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1. Bopælsamt, interaktionsled, forældreindkomst kvadreret indgår også i estimationen, men er udeladt fra tabellen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.